

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2180/2016
30.03.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Катарине Манојловић Андрић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је пуномоћник Зоран Стаменковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства одбране, Војне поште, и, чији је законски заступник Војно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1764/16 од 31.08.2016. године, у седници већа одржаној 30.03.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1764/16 од 31.08.2016. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Врању П 98/16 од 01.06.2016. године, ставом првим изреке, утврђено је да је Закључком Владе Републике Србије 05 број 401-161/2008 од 17.01.2008. године, којим су обезбеђена средства ради исплате новчане помоћи ратним војним резервистима са пребивалиштем на територији седам неразвијених општина (Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље), повређено начело једнаких права и обавеза, чиме је извршена дискриминација на основу пребивалишта ратних војних резервиста на територији свих осталих општина које нису наведене у наведеном закључку, а тиме и овде тужиоцима, као учесницима рата 1999. године. Ставом другим изреке је обавезана тужена да тужиоцима по основу нематеријалне штете због дискриминације исплати износ од по 50.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 01.06.2016. године, па до исплате. Ставом трећим изреке, је обавезана тужена да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ од 139.200,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде, па до коначне исплате, док је одбијен део захтева тужилаца за исплату законске затезне камате на признати износ трошкова парничног поступка почев од дана пресуђења, па до дана извршности пресуде, а ставом четвртим изреке је одбијен захтев тужилаца за ослобађање од плаћања судских такси.

Апелациони суд у Нишу је пресудом Гж 1764/16 од 31.08.2016. године одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду у делу става првог изреке, ставу другом изреке и усвајајућем делу става трећег изреке.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужена је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

У правноснажно окончаном поступку је утврђено да су тужиоци били учесници у рату током 1999. године. Влада Републике Србије је 17.01.2008. године донела Закључак којим је прихваћена информација о потреби обезбеђења средстава остварених у поступку приватизације за исплату помоћи неразвијеним општинама, а да се део средстава остварених у поступку приватизације 2007. године у износу од 2.000.000,00 динара пренесе у шест месечних рата почев од јануара 2008. године на посебне рачуне неразвијених општина Куршумлије, Блаца, Бојника, Лебана, Житорађе, Дољевца и Прокупља, с тим што право на добијање новчане помоћи стиче сваки ратни војни резервиста из ових општина који достави правноснажну пресуду донету на основу одрицања од тужбеног захтева пред надлежним судовима против Републике Србије, ради исплате накнаде, као и писмену изјаву да нема даљих потраживања по том основу према Републици Србији. Тужбом у овом спору, тужиоци, који су у време учествовања у рату примали тзв. војничку плату у малом износу, истакли су захтев да се утврди да је на овај начин извршена дискриминација на основу пребивалишта ратних војних резервиста, због чега имају право на накнаду нематеријалне штете по основу учињене дискриминације, јер је учесник у рату из Топличког округа по истом основу примио износ од 250.000,00 до 260.000,00 динара, о чему су сазнали преко медија у септембру 2012. године. Тужиоци нису тужили за дневнице и тек 13.02.2015. године су поднели тужбу у овом спору.

Код тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и утврдили да је наведеним Закључком Владе Републике Србије повређено начело једнаких права и обавеза, чиме је извршена дискриминација на основу пребивалишта ратних војних резервиста на територији свих осталих општина које нису наведене у Закључку, те обавезали тужену на исплату досуђеног износа тужиоцима по основу нематеријалне штете због дискриминације.

Врховни касациони суд налази да је правилно утврђена пасивна легитимација у овој правној ствари, с обзиром да је као тужена означена

Република Србија, преко које било који орган овако означене тужене добија правни субјективитет, а тужени орган (који је био у обавези да изврши исплату ратних дневница) своја овлашћења врши преко Владе Републике Србије, која је наведени закључак донела и закључила Споразум са штрајкачким одбором ратних војних резервиста наведених неразвијених општина.

Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС“, број 22/09), је ступио на снагу 07.04.2009. године, односно након подношења тужбе суду, па су судови постојање основа за накнаду нематеријалне штете и постојање дискриминаторског понашања тужене према тужиоцу, правилно ценили непосредном применом члана 21. Устава Републике Србије. На овај начин, иако прављење разлике у поступању према неком лицу у односу на друга лица која су у истој или сличној ситуацији, не представља увек акт дискриминације, судови основано налазе да у конкретном случају, наведена радња тужене, исплата ратних дневница само резервистима из наведених седам општина, представља дискриминаторско понашање према тужиоцу, јер тужена није доказала да је за овакво - неједнако поступање, постојало објективно и разумно оправдање.

Наиме, из садржине Споразума од 11.01. и Закључка Владе РС од 17.08.2008. године, произилази да је финансијска помоћ која је уплаћена на посебан рачун седам општина наведених у Споразуму, уплаћена ради исплате ратних дневница ратним војним инвалидима и војним резервистима који су учествовали у одбрани земље у току НАТО бомбардовања 1999. године. Тачно је да општине: Куршумлија, Лебане, Бојник, Житорађе, Дољевац, Прокупље и Блаце, имају статус неразвијених општина, али то нужно не значи да и сви резервисти са пребивалиштем на територији ових општина спадају у категорију социјално угрожених лица, нити да резервисти са територије других општина (ван општина наведених у Споразуму), не спадају у ту категорију лица, јер се статус социјалне угрожености доказује на законом прописани начин. Дакле, на основу Споразума од 11.01.2008. године и Закључка Владе РС од 17.01.2008. године, извршена је исплата ратних дневница свим војним резервистима са територије општина Куршумлија, Лебане, Бојник, Житорађа, Дољевац, Прокупље и Блаце, само по основу њиховог пребивалишта на територији тих општина, без претходне провере, односно утврђења њиховог социјалног статуса. Имајући ово у виду, судови основано налазе да није постојало објективно прихватљиво оправдање за различито поступање тужене, приликом исплате ратних дневница војним резервистима, само на основу њиховог пребивалишта. Из наведеног произилази да оваквим поступањем тужене, јесте извршена дискриминација у односу на војне резервисте, који имају пребивалиште на територији других општина, па између осталог и у односу на тужиоца, који је био у истој ситуацији као и резервисти са територија наведених 7 општина - учествовао је у одбрани земље у току НАТО бомбардовања 1999. године и по том основу остварио право на исплату ратних дневница, које му нису исплаћене.

Дискриминација представља свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се

заснива на било ком основу (раси, држављанству, националној или верској припадности, језику, политичким убеђењима, полу, ...). Заштита од дискриминације представља право личности загарантовано Уставом РС (члан 21.), али и Европском Конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (члан 1. Протокола 12. уз Европску Конвенцију), а од 07.04.2009. године и Законом о забрани дискриминације. Повреда било ког права личности, па самим тим и вршење дискриминације у односу на неко лице или групу лица, представља вид нематеријалне штете, јер код дискриминисаних лица изазива осећај неправде, неравноправности у односу на друге грађане, а често и осећај подређености или осећај грађана нижег реда, што код њих изазива душевне болове, а на основу чега су и овлашћени да захтевају заштиту од дискриминације пред надлежним судом. То даље значи да су лица, која указују да је у односу на њих извршена дискриминација, у обавези да пред судом докажу само да су неједнако третирани у односу на друга лица која су у истој или сличној ситуацији, док је управо тужени, односно лице на чије се дискриминаторско понашање тужбом указује, дужан да докаже постојање објективног и оправданог разлога за различитост у поступању (према тим лицима).

Неосновани су и наводи ревизије којима се истиче да се у конкретном случају не ради о дискриминацији, применом члана 21. став 4. Устава РС, којим је прописано да се не сматрају дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима. Наиме, помоћ неразвијеним општинама представља легитиман циљ и посебну меру коју држава може предузети у смислу члана 21. став 4. Устава РС и као таква не представља дискриминаторско поступање. Међутим, исплате извршене на основу Споразума од 11.01.2008. године не представљају „акт пружања помоћи неразвијеним општинама“ како се то погрешно наводи у ревизији, с обзиром да тужена овај Споразум није закључила са наведеним неразвијеним општинама и у циљу пружања финансијске помоћи тим општинама, већ је закључен са Штрајкачким одбором ратних војних резервиста тих општина, а само је исплата вршена преко посебног рачуна општина. При том, одредбама постигнутог Споразума тужена се обавезала да резервистима из наведених општина исплати ратне дневнице (у више месечних рата), при чему ни једном одредбом није предвиђена и обавеза резервиста да докажу свој социјално-економски статус, већ су били само у обавези да се одрекну свих потраживања у споровима које су водили пред парничним судовима против Републике Србије, ради исплате ове накнаде (ратних дневница). Дакле, из саме садржине Споразума од 11.01.2008. године произилази да су неосновани и нетачни наводи ревизије да на основу Споразума нису исплаћиване ратне дневнице, већ новчана помоћ одређеној групи лица која живе на том подручју.

Правилно нижестепени судови закључују да је над тужиоцима извршена дискриминација и водећи рачуна о значају повређеног добра и циљу коме накнада служи правилно су обавезали тужену да тужиоцима по основу нематеријалне штете због дискриминације исплати износ од по 50.000,00 динара, у складу са одредбом члана 200. став 1. Закона о облигационим односима.

Са наведеног, Врховни касациони суд налази да су ревизијски наводи тужене о погрешној примени материјалног права код одређивања висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете неосновани, при чему је без значаја што је тужиоцима исплаћена одређена накнада, као и чињеница да нису водили спор ради исплате тзв. ратних дневница.

На основу изнетог, применом одредбе члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранислава Апостоловић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић